

УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Кафедра дизайну

«Допускається до захисту»:
Заступник завідувача кафедри дизайну
Марковський А.І.
“ ” 202__р.

***ТЕМА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ (ПРОЕКТУ):***
Створення серії ліногравюр та дизайн календаря «The Seventh»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальність 022 Дизайн
освітня програма Графічний дизайн

Студент-випускник Кравченя Софія Юріївна

Керівник випускної роботи
асистент_Миколенко Антоніна Андріївна

УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Кафедра дизайну

«З А Т В Е Р Д Ж У Ю» -
Заступник завідувача кафедри дизайну
Марковський А.І
« ____ » _____ 202 ____ р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

освітнього ступеня _____

бакалавр

студентом (ткою) _ IV _ курсу __Кравченею Софією Юріївною__

прізвище, ім'я, по-батькові

1. Тема випускної роботи __Створення серії ліногравюр та дизайн календаря
«The Seventh»

прийнята рішенням засідання кафедри № _____ від “ ____ ” _____ 202 ____ р.
Керівник _____Миколенко Антоніна Андріївна, асистентка

прізвище, ім'я, по-батькові, посада, науковий ступінь, звання

2. Вихідні дані до проєкту, які отримав студент _____

3. Термін здачі студентом закінченої роботи _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що передбачаються до розробки) _____

5. Перелік матеріалів графічної частини _____

Завдання видано до виконання « ____ » _____ 202 ____ р.

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 202 ____ р.

6. Календарний план

№№ пп	Найменування етапу випускної кваліфікаційної роботи	Термін його виконання	Примітка
1	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	28.12.2025р.	
2	Завершення вступної частини та першого розділу роботи(тестова частина)	17.02. 2026 р.	
3	Затвердження проектної концепції роботи, мудборду, ескізних варіантів	02.03. 2026 р.	
4	Завершення другого розділу (тестова частина), захист проектної практики	21.04. 2026 р.	
5	Завершення третього розділу (тестова частина), формулювання висновків.	05.04. 2026 р	
6	Оформлення роботи. Подача розділів кваліфікаційної роботи на антиплагіатну перевірку.	12.05.2026р.	
7	Завершення роботи. Виконання презентаційних планшетів А2.	24.05.2026р.	
8	Подача кваліфікаційної роботи для рецензування. Попередній захист кваліфікаційних робіт.	28.05.2026р.	
9	Захист кваліфікаційної роботи	10.06.2026р.	

КЕРІВНИК ВИПУСКНОЇ РОБОТИ _____ Миколенко Антоніна Андріївна _____

« ____ » _____ 202 ____ р.

СТУДЕНТ-ВИПУСКНИК _____ Кравченя Софія Юріївна _____

« ____ » _____ 202 ____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ГРАФІКИ ТА КАЛЕНДАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	8
1.1. Історія розвитку ліногравюри та аналіз джерел за темою дослідження.....	8
1.2. Особливості використання ліногравюри у сучасному графічному дизайні.....	10
1.3. Календарна продукція як об'єкт графічного дизайну.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ ТА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОЄКТУ.....	35
2.1. Аналіз аналогів та вихідних даних для розробки авторських календарів та ілюстративних серій.....	35
2.2. Стилiстичні особливості оформлення сучасної календарної продукції	39
2.3. Формування концепції календаря «The Seventh».....	41
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ РІШЕННЯ.....	47
3.1. Розробка композиційного рішення календаря «The Seventh».....	47
3.2. Розробка серії авторських ліногравюр	50
3.3. Типографічне вирішення календаря.....	55
3.4. Кольорове вирішення календаря.....	55
3.5. Технологія створення та підготовка макета до друку	60
ВИСНОВКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТОК А. АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ.....	70

ВСТУП

До виконання випускної кваліфікаційної роботи було обрано тему **«Створення серії ліногравюр та дизайн календаря «The Seventh».**

Об'єктом проєктування є дизайн ілюстрованого календаря «The Seventh», створеного засобами графічного дизайну з використанням авторської серії ілюстрацій, виконаних у техніці ліногравюри. Проєкт передбачає розробку цілісної візуальної концепції календарного видання, що поєднує функціональність календаря як поліграфічної продукції з художнім змістом авторських ілюстрацій.

Актуальність теми. У сучасному графічному дизайні дедалі більшого значення набувають авторські проєкти, які поєднують естетичну виразність із концептуальним змістом. Попри активний розвиток цифрових технологій, традиційні ручні графічні техніки залишаються актуальними та широко використовуються у створенні ілюстрацій і поліграфічної продукції. Зокрема, техніка ліногравюри дозволяє створювати виразні графічні образи з характерною пластикою лінії та фактурністю зображення, що підсилює художню цінність дизайнерського проєкту.

Тема семи смертних гріхів і відповідних чеснот залишається актуальною й у наш час, адже вона тісно пов'язана з моральними принципами, внутрішнім світом людини та її життєвими виборами. Хоча це поняття має давнє коріння, воно й сьогодні знаходить відображення в мистецтві, культурі та візуальній комунікації, адже людські почуття, слабкості й внутрішні суперечності лишаються незмінними. Завдяки цьому мотиви гріхів можуть бути переосмислені в сучасному ключі й виражені через авторську графіку. Застосування цієї теми у вигляді ілюстрованого календаря дозволяє гармонійно поєднати утилітарність календаря із художньо виразною графічною серією, створюючи цілісний концептуальний дизайн-проєкт. Такий формат не лише передає інформацію, але й дозволяє викликати емоції за допомогою ілюстрацій, композиції та атмосфери кожної сторінки.

Метою кваліфікаційної роботи є розробити дизайн-проект ілюстрованого календаря «The Seventh» засобами графічного дизайну з використанням авторської серії ліногравюр та розкрити художньо-образну інтерпретацію теми семи смертних гріхів і протилежних чеснот у форматі календарного видання.

Завдання проекту:

- 1) Дослідити історію розвитку ліногравюри як виду графічного мистецтва та особливості її використання у сучасному графічному дизайні;
- 2) Розглянути календарну продукцію як об'єкт графічного дизайну;
- 3) Проаналізувати сучасні авторські календарі та ілюстративні серії;
- 4) Визначити стилістичні особливості оформлення сучасної календарної продукції;
- 5) Сформувати та обґрунтувати дизайн-концепцію календаря «The Seventh»;
- 6) Розробити серію авторських ілюстрацій та композиційно-типографічне вирішення календаря;
- 7) Виконати підготовку макета до друку.

Об'єкт дослідження – процес створення ілюстрованої календарної продукції засобами графічного дизайну.

Предмет дослідження – художні та композиційні особливості створення авторської серії ілюстрацій та їх використання у дизайні календаря.

Новизна проекту полягає у поєднанні традиційної техніки ліногравюри з сучасними принципами графічного дизайну в межах одного цілісного дизайн-проекту. Особливістю роботи є авторський підхід до інтерпретації теми семи смертних гріхів та чеснот, де календар розглядається не лише як практичний об'єкт, а як візуальна розповідь, що супроводжує глядача протягом року та спонукає до роздумів.

Склад роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та додатків. У першому розділі розглянуто теоретичні основи графічних технік та

особливості календарної продукції як об'єкта графічного дизайну, а також проведений аналіз джерел за темою дослідження. У другому розділі розглянуто аналоги та вихідні дані для створення авторських календарів, досліджено сучасні стилістичні підходи до оформлення календарної продукції та сформовано концепцію календаря «The Seventh». У третьому розділі представлено процес розробки серії авторських ілюстрацій, дизайнерське вирішення календарного видання та технічні особливості підготовки макету до друку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ГРАФІКИ ТА КАЛЕНДАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Історія розвитку ліногравюри та аналіз джерел за темою дослідження

Вивчення історії розвитку ліногравюри передбачає звернення до наукових праць, присвячених загальним процесам становлення друкованої графіки, еволюції художніх технік високого друку та розвитку українського мистецтва. Значну роль у дослідженні історичних передумов формування друкованої графіки відіграють фундаментальні мистецтвознавчі видання, присвячені історії образотворчого мистецтва загалом та графіки зокрема.

Одним із найбільш ґрунтовних досліджень розвитку українського графічного мистецтва є п'ятий том видання «Історія українського мистецтва» за редакцією Г. Скрипник [7], у якому висвітлено основні етапи становлення української графіки ХХ століття, проаналізовано розвиток різних графічних технік та окреслено їх роль у формуванні національної художньої традиції. У праці розглядаються процеси взаємодії європейських мистецьких тенденцій із національними художніми особливостями, що створює важливе підґрунтя для розуміння розвитку друкованої графіки, зокрема ліногравюри.

Важливим джерелом для дослідження розвитку української графіки є праця мистецтвознавиці О. Лагутенко «Українська графіка першої третини ХХ століття» [11], у якій авторка описує процес становлення української графічної школи у контексті загальноєвропейських художніх тенденцій початку ХХ століття. Дослідниця розглядає формування нової течії графіки у зв'язку з розвитком модерністичних напрямів, зокрема неовізантизму, модерну та конструктивізму, що суттєво вплинули на характер графічних композицій цього періоду. Особливу увагу О. Лагутенко приділяє діяльності провідних українських митців, зокрема творчості Георгія Нарбута, Василя Кричевського та Михайла

Жука, які відіграли визначальну роль у формуванні нових підходів до книжкової графіки та шрифтового оформлення. Авторка зазначає, що саме у творчості цих митців відбулося поєднання традицій українського народного мистецтва з європейськими модерністичними тенденціями, що стало основою формування національного стилю української графіки першої третини XX століття [11]. Окремо дослідниця підкреслює значення розвитку технік високого друку у цей період, зокрема ксилографії та ліногравюри, які активно використовувалися у книжковій ілюстрації та станковій графіці. Вона зазначає, що поширення цих технік було пов'язане не лише з технологічними змінами у поліграфії, а й із прагненням художників до узагальнення форми [11]. Як зазначає А. Лещинський у праці «Основи графіки», саме узагальнення форми, контраст площин і активна роль лінії є характерними ознаками технік високого друку, що визначають їхню художню виразність [13].

Окреме місце серед наукових праць, присвячених дослідженню української графіки, займає дослідження Ю. Белічка «Українська графіка XX століття» [3], у якому автор послідовно розглядає основні етапи розвитку української графіки протягом XX століття, зокрема становлення книжкової графіки та плакатного мистецтва. У праці підкреслюється, що саме звернення художників до технік ксилографії та ліногравюри, стало важливим чинником формування виразної пластичної мови українського мистецтва XX століття. Автор також звертає увагу на взаємозв'язок розвитку художніх технік із загальними культурними процесами доби та діяльністю видавництва, які відігравали важливу роль у поширенні друкованої графіки в Україні [3].

Значну увагу дослідженню історії друкованої графіки приділено також у зарубіжних мистецтвознавчих працях. Зокрема, у роботі Е. Гріффітса «Prints and Printmaking» [27] подано огляд становлення технік друкованої графіки від ранніх форм ксилографії до сучасних різновидів авторського естампу. Автор детально розглядає технологічні особливості технік високого друку, пояснюючи способи перенесення зображення на папір та специфіку роботи з різними матеріалами, зокрема деревом і лінолеумом. Особливу увагу Е. Гріффітс приділяє ролі

матеріалу у формуванні графічного твору. У праці підкреслюється, що саме властивості матеріалу безпосередньо впливають на характер лінії, ступінь узагальнення композиції та декоративність зображення. Автор зазначає, що техніки високого друку, на відміну від інших різновидів естампу, сприяють створенню контрастних площинних композицій із чітким силуетним рішенням [27].

Практичні аспекти виконання ліногравюри, а також її місце серед інших технік друку детально висвітлено у праці В. Христенка «Техніки авторського друку. Офорт, літографія, дереворит та лінорит, шовкотрафаретний друк» [21]. Автор розглядає технологічний процес створення гравюри — від підготовки матеріалів і вибору інструментів до виконання друку відбитків, також висвітлює особливості роботи з лінолеумом та пояснює відмінності лінориту від деревориту. У праці зазначається, що однорідна структура лінолеуму дозволяє художнику працювати з більш пластичною лінією, що сприяє широкому використанню цієї техніки в ілюстрації та сучасному графічному дизайні [21].

Мистецька династія Якутовичів, Георгій Якутович і його син Сергій Якутович, зробила вагомий внесок у розвиток української графіки та ліногравюри. Їхній творчий доробок істотно вплинув на становлення української книжкової графіки другої половини ХХ століття. У своїх роботах вони майстерно поєднували елементи народного мистецтва і сучасної стилістики

Георгій Якутович вважається одним із провідних графіків України ХХ століття, знаним майстром ліногравюри, офорту та книжкової ілюстрації. Його ілюстрації до творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Коцюбинського та інших видатних українських письменників принесли йому широку популярність. Для його стилю характерні: складна композиція, динамічне використання ліній та тематика робіт, що часто зосереджується на історичних подіях та образах козацтва. У роботах Юрія Белічка відзначено прагнення Георгія Якутовича через ритм штриха та контрасти передати емоційну суть кожного образу, що стало однією з головних ознак його творчості [2]. Особливу увагу привертають роботи Георгія Якутовича, створені для фільму "Тіні забутих

предків", а також його численні гравюрні серії на теми українського фольклору та історії. У публікації видання «Тиждень» зазначено, що художник представив нове бачення української історії, розкривши її через очі європейських козаків, сформувавши новий погляд на українську історичну візуальну культуру через графічне мистецтво та ілюстрацію [10]. Його твори вирізняються експресивним характером, декоративністю і глибоким символічним змістом. Цей підхід згодом став орієнтиром для наступних поколінь митців.

Творчість Сергія Якутовича продовжила традиції закладені батьком, однак художник сформував власну впізнавану стилістику. Його діяльність охоплювала книжкову графіку, ілюстрацію та станкове мистецтво, де він вдало комбінував класичні прийоми гравюри з новаторськими підходами. Він створював ілюстрації до класичних українських творів, історичних праць і філософських текстів, а також активно працював над оформленням кінематографічних проєктів. У дослідженні «Професія — художник. Книга про Сергія Якутовича» наголошено, що художник сприймав графіку не лише як технічний процес, а як спосіб створення окремого художнього світу, де кожна лінія має емоційне та символічне значення [17].

Спадщина родини Якутовичів є неоціненною для подальшого розвитку ліногравюри та авторської графіки в Україні. Саме тому творчість Георгія та Сергія Якутовичів є важливим джерелом для дослідження технік ліногравюри та розвитку сучасної української ілюстрації.

Важливе місце у розвитку української сучасної ліногравюри посідає творчість Богдана Сороки. Митець активно працював у галузі станкової й книжкової графіки, створюючи серії ліногравюр, офортів та ілюстрацій. Роботи Богдана Сороки не втрачають актуальності в контексті сучасного дизайну. Його стилістика залишила помітний слід у розвитку української ілюстрації, оформлення книг і авторської друкованої графіки. Чіткість ліній, площинність композицій та декоративна узагальненість форм стали своєрідними орієнтирами у створенні сучасних постерів, артбуків, обкладинок книг та елементів айдентики. Як зазначено в матеріалах Ukrainian Unofficial, Богдан Сорока

сформував унікальну графічну мову, де поєдналися мотиви традиційного народного мистецтва з сучасною графікою [29]. Завдяки цьому його мистецька спадщина є цінним прикладом еволюції української ліногравюри та її значущого внеску у розвиток сучасного візуального мистецтва.

У світовому мистецтві яскравим прикладом використання ліногравюри, що вплинув на формування сучасного графічного дизайну, є творчість Пабло Пікассо. У своїх роботах майстер активно експериментував із кольорами, формами та фактурою, а також запровадив унікальний метод створення багатоколірних відбитків із використанням лише однієї друкарської форми. Такий підхід дозволив значно розширити технічні можливості ліногравюри, показавши, що ця техніка здатна слугувати не лише для створення тиражної графіки, але й виступати як самостійний художній метод. Як зазначено в аналітичному матеріалі «Мистецтво з лінолеуму: чому ліногравюра стала світовим трендом і до чого тут Пікассо», експерименти митця з кольоровою ліногравюрою сприяли її популяризації серед художників у другій половині XX століття. Цей внесок став важливим етапом у вдосконаленні та подальшому розвитку друкованої графіки [15].

Таким чином, ліногравюра сформувалася як самостійний вид друкованої графіки у результаті тривалого розвитку технік високого друку та художніх пошуків митців XX століття. Вона поєднує традиційні принципи графічного мистецтва з новими технологічними можливостями та залишається актуальним засобом створення авторських робіт у сучасному мистецтві.

1.2. Особливості використання ліногравюри у сучасному графічному дизайні

У сучасному графічному дизайні дедалі частіше використовуються традиційні техніки друкованої графіки, серед яких важливе місце займає ліногравюра. Це пов'язано з прагненням дизайнерів створювати не лише

привабливі, а й унікальні роботи в авторському стилі. На відміну від цифрової графіки, ліногравюра дозволяє зобразити характер та фактурність зображення.

Однією з головних особливостей використання ліногравюри у сучасному дизайні є її декоративність і узагальненість форми. Завдяки контрасту чорного і білого, активному силуету та ритмічній організації площини ця техніка добре підходить для створення ілюстрацій, плакатів, календарів, листівок і авторських друкованих видань. Ліногравюра дозволяє створювати образи, які сприймаються легко та зрозуміло, за рахунок силуетів та простих форм. Також важливою особливістю ліногравюри є її здатність формувати цілісний візуальний стиль проєкту. Саме тому її часто використовують у книжковій графіці та серійних дизайнерських роботах. У таких випадках ілюстрації виконують не лише декоративну функцію, а формують загальну атмосферу видання та допомагають розкрити його зміст.

Техніка ліногравюри сьогодні активно виходить за межі традиційної друкованої графіки, знаходячи застосування у сучасному графічному дизайні, брендингу, створенні принтів, пакування та цифрових дизайнах. У статті «Relief From the Mundane» відзначається зростаючий інтерес дизайнерів до естетики ручного друку, що дозволяє створювати більш емоційно насичені та «людяні» візуальні образи в цифровому середовищі [28]. Елементи, притаманні ліногравюрі — фактурність, нерівний відбиток, виразні лінії та контрасти — допомагають оживити дизайн та відобразити естетику ручної роботи (рис. 1.2.1, рис. 1.2.2).

Важливо також згадати про те, що у сучасному графічному дизайні ліногравюра виступає не лише як традиційна техніка друку, а й як елемент для створення візуальних комунікацій. У статті «Creative Techniques: Printmaking» зазначається, що естетика ліногравюри отримала широке застосування в сучасній ілюстрації, дизайні постерів, обкладинках книг, пакуванні та редакційній ілюстрації (рис. 1.2.3). Завдяки притаманній їй текстурі та яскравому контрасту, ліногравюра сприяє створенню емоційно насичених образів, які помітно вирізняються на тлі цифрової графіки. Сучасні дизайнери часто інтегрують

техніку ліногравюри з цифровими інструментами, використовуючи відскановані відбитки, текстури або імітацію рельєфного друку в цифрових ілюстраціях. Така стилістика стала особливо популярною в роботах над артпостерами, музичними афішами, незалежними друкованими виданнями, календарями та авторськими брендами. Ці напрями цінуються за акцент на ручну роботу та унікальність візуального стилю [26].

Важливим прикладом використання техніки ліногравюри у сучасній українській графіці є творчість Павла Ніколайчука. У своїх роботах художник активно застосовує можливості високого друку із чітким силуетом та ритмічно організованою структурою зображення. Для його графіки характерні незвичні форм та декоративність лінії, що є типовими ознаками ліногравюри як художньої техніки. Особливістю творчого підходу митця є використання серійності графічних аркушів та побудова композиції через взаємодію силуету і ритму штриха (рис. 1.2.4, рис. 1.2.5). Роботи Павла Ніколайчука демонструють можливості ліногравюри як актуального засобу створення унікальних робіт у сучасному мистецтві та дизайні.

Ліногравюра сьогодні використовується у різних напрямках графічного дизайну — від книжкової ілюстрації до авторської поліграфії. Завдяки своїй виразності, декоративності та можливості створення цілісної образної системи вона залишається актуальною технікою у створенні сучасних дизайнерських проєктів.

1.3. Календарна продукція як об'єкт графічного дизайну

Календарі є важливим видом друкованої продукції та графічного дизайну, вони поєднують функціональну та художню складові. Календарі дозволяють не лише відслідковувати плин часу, а й виступають носієм візуальної інформації та елементом формування візуального простору людини. Саме тому календар розглядається як комплексний об'єкт графічного дизайну, у якому поєднуються принципи композиції, типографіки та ілюстрації.

Історично календар виник як інструмент орієнтації людини в часі та впорядкування її повсякденної діяльності, проте з розвитком друкарства він поступово набув нових функцій — декоративної та культурної. У енциклопедичній статті «Календар» В. В. Бушанський зазначає, що календарна система здавна виконувала не лише роль обліку часу, а й відображала особливості світогляду суспільства, рівень розвитку науки, релігійні уявлення та культурні традиції певної історичної епохи [5]. У процесі розвитку друкованої продукції календар перетворився на важливий елемент інформаційного простору, який почав виконувати також просвітницьку, культурну та комунікативну функції.

Також важливою особливістю календарної продукції є поєднання чітко структурованої інформації з художнім оформленням. На відміну від інших видів друкованої продукції, календар має логічну структуру, яка підпорядковується організації місяців та тижнів року. Це створює передумови для поєднання чіткості і зрозумілості з декоративним оформленням. Саме тому, значну роль у процесі проєктування календарної продукції відіграє конструктивна організація макета, яка передбачає раціональне розміщення календарної сітки, текстових блоків та ілюстративних елементів відповідно до законів композиції та зорового сприйняття. У дослідженні С. Гавенка «Тенденції конструювання та поліграфічного оформлення календарів» підкреслюється, що календарна продукція належить до багатофункціональних поліграфічних виробів, а її ефективність значною мірою залежить від конструктивного рішення видання [6]. Особливу увагу при цьому приділено структурній організації календарної сітки, вибору формату, способу кріплення, співвідношенню текстових та графічних елементів. Таким чином, конструктивно-композиційне вирішення календарної продукції виступає одним із ключових чинників зручності її використання та художньої виразності.

Ще одним не менш важливим елементом у створенні календарної продукції виступає типографіка. У праці Е. Лаптон і Дж. Філліпс «Основи графічного дизайну» типографіка розглядається як необхідна складова для

візуального структурування інформації, що забезпечує формування ієрархії елементів макета, логіку читання та навігацію користувача в межах площини сторінки [12]. У календарній продукції це проявляється насамперед через специфічну організацію сітки: розмежування днів тижня, акцентування вихідних і святкових дат, виділення назв місяців, використання масштабних співвідношень шрифтових елементів і міжрядкових інтервалів. Завдяки типографічним засобам формується ритм сторінки та забезпечується зручність користування календарем. Таким чином, типографіка виступає не лише засобом подання тексту, а й важливим інструментом композиційної організації макету.

Календарна продукція також відіграє важливу роль як частина естетичної складової у просторі людини. Як зазначено у статті І. В. Питель «Календар в інтер'єрі», календар може виконувати функцію декоративного елемента інтер'єру, доповнюючи його стилістику та формуючи загальну атмосферу простору [16].

Особливого значення набуває календар, тому що дедалі частіше розглядається як засіб, здатний передавати певні ідеї, настрій або розкривати концепції. Ш. Адамс у книзі «Як дизайн спонукає нас думати» звертає увагу на те, що дизайн здатний впливати на процес мислення та емоційного сприйняття людини через систему візуальних знаків і образів [1].

Ключовим елементом у створенні календарної продукції виступає використання ілюстрацій, які забезпечують формування цілісного візуального оформлення та визначають характер його сприйняття. На відміну від стандартних календарів масового виробництва, де графічні елементи часто виконують лише декоративну функцію, авторські ілюстрації стають «живою» частиною календаря, задають ритм і формують єдність серії усіх сторінок. Ілюстративний ряд доповнює стилістичну цілісність видання, забезпечує його впізнаваність та підсилює емоційно-образний зміст. У праці П. Макова «Авторські книжки та щоденники» особлива увага приділяється взаємодії тексту та зображення як складових єдиного художнього образу, що формуються у межах авторської концепції [14]. Такий підхід є характерним і для календарної

продукції, у якій календарна сітка, типографічні елементи, формат аркуша та ілюстрації взаємодіють між собою як рівноправні складові композиції. У результаті календар сприймається не лише як засіб організації часу, а як завершений графічний об'єкт із власною ідеєю та стилем. Використання авторських ілюстрацій також дозволяє організувати серійність видання, а послідовна зміна зображень протягом календарного року формує художню завершеність.

Завдяки цьому календар формується, як авторський проєкт, у якому кожен аркуш виступає частиною єдиної композиційної системи та водночас має самостійну цінність.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АНАЛОГІВ ТА ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОЄКТУ

2.1. Аналіз аналогів та вихідних даних для розробки авторських календарів та ілюстративних серій

Перед початком розробки авторського календаря ключовим етапом був розгляд наявних зразків та вихідної інформації, що впливають на формування концепції проєкту. Дослідження прикладів сучасної календарної продукції та ілюстративних добірок дає змогу окреслити головні засади побудови композиції, риси стилістичного оформлення та методи поєднання ілюстрації з календарною сіткою. Огляд аналогів сприяє розумінню того, які мистецькі та дизайнерські методи застосовуються у виготовленні сучасних авторських календарів, як організовано структуру сторінки та яким чином створюється єдина візуальна система видання. Також важливо взяти до уваги особливості застосування ручної графіки в календарях, оскільки саме вона є підґрунтям розробки календаря «The Seventh».

Аналіз календаря «Цілі 2024» від KOLO

За ініціативою благодійного фонду KOLO українські митці створили серію авторських постерів для календаря «Цілі 2024», у якій кожен місяць подано на окремому плакатному аркуші з композицією у вигляді мішені. Концепція календаря спрямована на візуалізацію актуальних цілей українського суспільства в умовах воєнного стану, тому кожний аркуш поєднує календарну функцію із символічним образним наповненням. Видання представлено комплектом із дванадцяти постерів, що містять календарну сітку, позначення важливих подій року та спеціальну розмітку мішені як елемент загальної ідеї проєкту. Візуальні рішення календаря розроблено українськими художниками Олексієм Саєм, Дмитром Максименком, Вітером Степовим та Дашею Подольцевою [20].

Особливості структурної побудови календаря

Календар «Цілі 2024» виконано у форматі настінного авторського плакатного календаря. Конструкція передбачає окремі аркуші для кожного місяця, що дає змогу розглядати кожну сторінку як самостійну графічну композицію. Формат календаря представлено в декількох розмірах, що дозволяє підібрати видання відповідно до різних потреб. Календар складається з 12 основних аркушів, по одному на кожний місяць року. Така організація характерна для сучасних авторських календарів і сприяє реалізації ідеї серійності графічних композицій (див. рис. 2.1.1).

Композиція сторінки спирається на принцип переваги ілюстрації: основну площу займає авторське зображення, натомість календарна сітка розміщена в нижній частині сторінки і виконує допоміжну інформаційну роль. Таке рішення забезпечує рівновагу між функціональною складовою календаря та його художнім втіленням. Принцип домінанти в композиції розкриває Н. Синєпупова:

«Домінанта в композиції — лідер, який організовує всіх учасників композиції так, щоб глядач рухав погляд по заданій композицією траєкторії. Це смисловий чи формальний центр, головна точка композиційного простору, із якого починається основна дія, де зав'язуються внутрішні зв'язки макета. Домінанта в композиції зазвичай знаходиться в центральній зоні образотворчого поля, але є й інші рішення (про них детально в третьому розділі). Та де б вона не була формально, домінанта завжди фокусує й утримує на собі погляд глядача, повідомляючи йому, що вона — головна, центральна фігура в композиції» [19, с. 149].

Типографічне оформлення календаря вирізняється лаконічністю та практичністю: у календарній сітці застосовано простий, читабельний шрифт без декоративних елементів, що сприяє зручності користування та не відволікає увагу від головної ілюстрації. Таке рішення створює необхідні візуальні паузи в композиції сторінки і забезпечує рівновагу між зображенням і текстовою

інформацією. Цей підхід відповідає засадам функціональної типографіки, про що зазначає Е. Рудер:

«Багато друкованих робіт приваблюють тим, що типограф відкинув мистецькі амбіції та сконцентрувався на тому, щоб друк виконував свою функцію бездоганно. Саме такі роботи мав на увазі Стенлі Морісон, коли казав, що друковане слово як засіб комунікації має бути продуманим до найдрібніших деталей і максимально відповідати своїй меті»[18, с. 10].

Попри різноманітність авторських манер усі сторінки витримані у схожій композиційній структурі, що створює цілісність календаря як дизайнерського об'єкта (рис. 2.1.2, рис. 2.1.3, рис 2.1.4).

Ще однією важливою та нестандартною, як для календаря, рисою — є можливість використання кожного аркуша як окремого постера після закінчення календарного року, що розширює функціональність видання і підвищує його мистецьку цінність.

Важливе рішення, запозичене з проаналізованого календаря «Цілі 2024», полягає у розгляді кожного аркуша як самостійного елементу, здатного існувати не лише як сторінка календаря, а й як окрема ілюстрація. Схожий підхід реалізовано в календарі «The Seventh», де кожен місяць представлено авторською ліногравюрою на теми смертних гріхів та відповідних чеснот. Крім того, передбачено розміщення ілюстрацій на зворотному боці аркушів, що дає змогу використовувати їх як окремі ілюстрації після завершення календарного періоду. Така організація розширює функціональні можливості календаря та посилює його художню цінність як серії авторських графічних робіт.

Аналіз календаря «Український календар на 2017 рік» Сергія Якутовича

Важливим прикладом авторської календарної продукції є календар із графічними роботами Сергія Якутовича — відомого українського художника-графіка, який зробив суттєвий внесок у розвиток сучасної української книжкової та станкової графіки. Для творчості митця характерний унікальний стиль і

високий рівень володіння різними техніками друкованої графіки. Це, зокрема, техніка оформлення, яка дозволяла йому створювати складні композиції та змістовні графічні роботи з глибоким образним наповненням [22].

Особливе місце в творчості Сергія Якутовича займає звернення до історичних тем, зокрема до образів українського козацтва та гетьманського періоду. У календарі «Українські козаки і гетьмани з гербами» використано серію авторських графічних композицій, створених на основі історичних матеріалів та гербових мотивів. Поєднання історичної достовірності з авторською художньою інтерпретацією створює цілісну образну систему календаря і підсилює його культурно-просвітницьке значення.

Особливості структурної побудови календаря

Календар «Українські козаки і гетьмани з гербами» створений у форматі настінного календаря плакатного типу. Видання складається із 16 сторінок, включно з обкладинкою та внутрішніми аркушами, які містять календарну сітку та оригінальні графічні композиції. Розмір календаря становить 70×100/4 (340×490 мм), що відносить його до категорії великих настінних форматів. Такий формат дає достатньо простору для розміщення ретельно виконаних графічних зображень. Це особливо важливо для авторських робіт, оскільки дозволяє зберегти деталізацію ілюстрацій і робить їх зручними для перегляду навіть на відстані. М'яка обкладинка дозволяє знизити вагу календаря до 285 г, що робить його легким і зручним для розміщення на стіні, залишаючи при цьому естетичну привабливість і функціональність.

Обкладинка календаря, розроблена у стилі історичної графіки, виступаючи ключовим візуальним акцентом усього видання. У центрі композиції розташована динамічна багатофігурна сцена, яка зображає представників козацької епохи. Ця сцена доповнена геральдичними символами та декоративними елементами, що гармонійно вписуються у загальний задум. Композиція має чітку вертикальну структуру із виразною центральною домінантою, яка підкреслює урочистість і вагомість зображення. Шрифтове

оформлення лаконічне й делікатно вписується в загальну композицію, не відволікаючи уваги від головного художнього елемента (рис. 2.1.5).

Ілюстрації календаря вирізняються високим рівнем деталізації та складною композиційною побудовою. Художник активно використовує лінійний штрих, тональні градації та динамічну композицію. Автор використовує техніки високого друку, завдяки чому ілюстрації виглядають чітко та насичено, а також мають глибину простору та виразний пластичний характер [31]. Важливою особливістю ілюстрацій є поєднання портретного зображення історичних персонажів із геральдичними елементами. Герби виступають не лише декоративними деталями, а й композиційними центрами окремих аркушів. Такий підхід формує складну структуру зображення, де поєднуються історичний образ, символіка та орнаментальні елементи. Стилїстика графіки вирішена у стриманій монохромній гамі, що підкреслює характер друкованої графіки (рис. 2.1.6, рис. 2.1.7, рис. 2.1.8).

Основну увагу привертають графічні малюнки, тоді як календарна сітка доповнює композицію, об'єднуючи ілюстрації з різних сторінок спільною структурою. Такий підхід відповідає концепції створення авторських календарів, де головний акцент зроблено на художньому оформленні.

Типографічне оформлення календаря Сергія Якутовича гармонійно вписується у загальну стилістику історичної графіки, виконуючи передусім допоміжну роль щодо ілюстративної складової. Для дизайну назви календаря обраний шрифт із рукописними елементами, що органічно відображає особливості усього видання і акцентує увагу на його історичному характері. Розташування назви в нижній частині обкладинки дозволяє зберігати композиційну рівновагу, залишаючи центральне зображення домінуючим елементом. Типографічні рішення внутрішніх сторінок календаря вирізняються стриманістю та функціональністю. Календарна сітка має чіткий, впорядкований вигляд, забезпечуючи зручність використання. Шрифти доповнюють загальну стилістику календаря, але не перенавантажують сторінку, що сприяє збереженню балансу вигляду сторінки.

Календар Сергія Якутовича є яскравим зразком авторської календарної продукції, у якій вдало поєднано художню складову з глибоким змістовим наповненням, заснованим на історичних і культурних образах. Звернення до тематики українського козацтва та гетьманської доби надає йому вагомого культурного значення. Подібний підхід до формування ідейної основи слугував важливим орієнтиром під час створення календаря «The Seventh», де також застосовано звернення до вічних морально-філософських тем, що стали базою для серії авторських ілюстрацій.

Аналіз календаря «Beastly» Cristiana Braz

Аналіз календаря «Beastly» набуває особливої цінності завдяки авторській концепції, розробленій дизайнеркою Крістіаною Браз. Вона зазначає, що цей проєкт виник як навчальна ініціатива у сфері ілюстрації та графічного дизайну, поставивши за мету створення серії ілюстрацій у вільному форматі з тестуванням різних художніх підходів. У зв'язку з наближенням 2023 року було вибрано формат настільного календаря, виконаного за допомогою одноколірної ліногравюри. Основу його становить серія з дванадцяти ілюстрацій, які представляють уявних істот натхнених легендами, народними висловами та асоціаціями, характерними для кожного місяця року [24].

Композиція календаря вирізняється цікавим дизайнерським рішенням: ілюстрації розміщені на лицьовій стороні карток, тоді як календарна сітка перенесена на зворот. Такий підхід дозволяє акцентувати увагу на художній частині та надати ілюстраціям самостійного значення. Cristiana Braz зазначає, що одним із ключових джерел натхнення для створення цього календаря стало бажання глибше дослідити можливості ліногравюри. Вона прагнула встановити тісніший зв'язок із фактурою лінолеуму та процесом ручного друку. Цей творчий підхід уособлює тенденцію сучасного авторського дизайну, що полягає в переосмисленні традиційних графічних технік та їх інтеграції для створення унікального стилю у календарній продукції.

Особливості структурної побудови календаря

Календар «Beastly» створений у форматі настільного календаря карткового типу. Його конструкція передбачає використання окремих двосторонніх карток: на одному боці розміщена ілюстрація, а з іншого — календарна сітка (рис. 2.1.12).

Формат календаря виконаний у стилі настільного flip-card календаря зі змінними картками. Сторінки мають пропорції, схожі на невеликий плакатний формат або художню листівку. Такий дизайн забезпечує:

- самодостатність ілюстрацій;
- зручність користування та перегляду;
- можливість використовувати окремі картки як декоративні елементи чи графічні аркуші.

Ілюстрації календаря виконані в техніці одноколірної ліногравюри, утворюючи єдину тематичну серію, присвячену фантастичним істотам. Кожна робота має завершений, самостійний характер, водночас гармонійно інтегруючись у загальну концепцію. Авторка майстерно використовує контраст між чорними площинами та білими ділянками, ритмічну штрихову фактуру і узагальнені форми силуетів, що надає зображенням унікального вигляду. Завдяки фактурі штриха і видимим слідам різця ілюстрації отримують відчутну матеріальність, підкреслюючи ручну техніку виконання. Такий підхід дозволяє створити цілісний художній образ календаря (рис. 2.1.9, рис. 2.1.10, рис. 2.1.11).

Типографічне оформлення календаря виконане в стриманому та функціональному стилі, що підкреслює його допоміжну роль стосовно ілюстративної частини. Календарна сітка відзначається впорядкованістю, забезпечуючи зручність і легкість у використанні. Вибраний шрифт *Sporting Grotesque (by Lucas Le Bihan)* вирізняється високою читабельністю та нейтральним дизайном, що сприяє збереженню балансу сторінки без надмірного використання декоративних елементів. Цей шрифт гармонійно доповнює виразну пластику ліногравюри.

Календар «Beastly» є зразком сучасного авторського видання, що гармонійно поєднує традиційну техніку високого друку з актуальними принципами графічного дизайну та серійної композиції. Використання ліногравюри в цьому календарі стало важливим орієнтиром під час створення художнього концепту календаря «The Seventh». У рамках розробки власного проєкту застосовано ряд оригінальних ілюстрацій, виконаних у техніці ліногравюри, що дозволило сформувати єдину стилістичну концепцію видання.

2.2. Стилiстичнi особливостi оформлення сучасної календарної продукції

Сучасні календарі все частіше сприймаються не лише як інструмент орієнтації в часі, але й як повноцінні об'єкти графічного дизайну, які також виконують декоративну та комунікативну функції. У сучасній дизайнерській практиці календар розглядається як частина інтер'єру або навіть артоб'єкт. Як зазначається у матеріалах бренду ORNER, сучасні календарі дедалі частіше виконують емоційну функцію, оскільки можуть містити мотиваційні повідомлення, ілюстрації, тематичні сюжети або щоденні побажання, що формують позитивний настрій протягом року. Особливої популярності набувають календарі з авторською графікою та тематичним наповненням, а також з персоналізованим характером використання [23].

Однією з ключових тенденцій у сучасному календарному дизайні є використання інноваційних форматів і конструкцій. Окрім традиційних настінних та настільних календарів, дедалі популярнішими стають оригінальні рішення: карткові, модульні, плакатні, інтерактивні календарі та варіанти-конструктори. А також можна звернути увагу на нестандартні конструктивні рішення, сучасні дизайнери використовують магнітні конструкції, дерев'яні блокові календарі, настінні календарі-панно або навіть календарі-шпалери. Такі підходи розширюють функціональність продукції, перетворюючи календарі на засоби активної взаємодії. Наприклад, серед сучасних дизайнерських рішень

зустрічаються календарі зі змінними елементами, магнітними деталями, а також інтерактивні пазли чи продукти зі щоденними завданнями – усе це стимулює користувача активно користуватися виробом впродовж року [25].

Серед трендів календарного дизайну виділяються творчі та інтерактивні рішення, що залучають користувача до створення візуального наповнення чи змісту. До таких належать календарі-розмальовки, вироби із завданнями на кожен день, адвент-календарі та подібні варіації (рис. 2.2.1).

Ці продукти гармонійно поєднують функцію планування із гейміфікованими елементами, що дозволяють перетворити рутинне користування календарем, на цікавий та захопливий процес.

У сучасному дизайні календарів значний акцент робиться на створенні тематичних видань із культурним вмістом. Такі календарі гармонійно поєднують візуальну привабливість із культурно-освітньою функцією. Вони часто присвячені літературі, мистецтву, видатним історичним постатям чи важливим соціальним темам. Одним із яскравих прикладів такого підходу є календар «Бунтарки: нові жінки і модерна нація» художника Олександра Грехова, створений для видавництва «Смолоскип» [8]. У ньому представлено серію портретів українських письменниць і культурних діячок кінця XIX — початку XX століття. Це видання виконує одразу дві функції: слугує традиційним календарем та інструментом поширення знань про українську культуру, використовуючи сучасну графіку. Таким чином, календар стає не лише джерелом інформації, а й засобом формування культурної пам'яті та переосмислення історичних процесів.

Окремим напрямком у розвитку тематичних календарів є створення видань, присвячених культурно-географічній і туристичній тематиці. До прикладу, настільний календар «Мандрівка Україною» презентує серію ілюстрацій, які відображають визначні архітектурні пам'ятки, історичні місця та природні ландшафти різних куточків України [9]. Такий формат календаря поєднує функціональність із пізнавальним і просвітницьким аспектом, сприяючи популяризації культурної спадщини України й ознайомленню з її історико-

географічним багатством. Завдяки вміщенню тематично пов'язаного ілюстративного матеріалу, цей календар набуває характеристик серійного графічного видання, де кожен місяць відображає окремий образний фрагмент культурного надбання України. Це дозволяє розглядати календар як ефективний інструмент для популяризації національної культурної спадщини.

Також календарі дедалі частіше виступають як декоративні елементи інтер'єру. Вони здатні суттєво впливати на формування візуального характеру простору. У сучасному графічному дизайні календарі можуть виступати ключовими композиційними акцентами в дизайні житлових або робочих приміщень. Тому особлива увага надається таким аспектам, як конструкція, композиція, пропорції, колірні рішення та якість матеріалів, що використовуються під час розробки календарної продукції. Прекрасні приклади цього підходу можна знайти у колекції MoMA Design Store [30].

Вони позиціонують календарі як акцентний елемент у просторі. Особливий акцент у таких виробах зроблено на мінімалістичній композиції, виразній та яскравій типографіці та ретельно продуманих акцентах. Як результат, календар постає не просто предметом, а повноцінним елементом оформлення інтер'єру. Нерідко такі календарі виконуються у форматі плакатів або серій змінних графічних композицій, які протягом року прикрашають стіни оселі чи офісу. Особливу увагу приділяють матеріалам: календарі створюються із застосуванням щільного дизайнерського паперу або високоякісного пластику. Завдяки цьому такі календарі надають приміщенню особливу атмосферу та відображають його індивідуальний характер. У підсумку календар стає не просто засобом відстеження часу, а інтерактивним елементом комунікації та важливою складовою сучасного дизайнерського оформлення інтер'єру.

Таким чином, можна зробити висновок про суттєву трансформацію ролі календаря, як в графічному дизайні, так і в цілому. Враховуючи сучасні стилістичні особливості, під час розробки авторського календаря «The Seventh» було обрано формат, який вдало інтегрує функціональність календарної сітки та можливість використання ілюстрацій як незалежних художніх елементів.

Концепція передбачає розміщення ілюстрацій до теми семи смертних гріхів на зворотному боці сторінок, що дає змогу використовувати ці зображення окремо в якості декоративних елементів через просте перевертання сторінок календаря. Таким чином, врахування актуальних тенденцій календарного дизайну — стало важливою частиною реалізації авторського календаря «The Seventh».

2.3. Формування концепції календаря «The Seventh»

Розробка концепції авторського календаря «The Seventh» стала ключовим моментом у створенні дизайн-проекту, адже саме ідеологічна основа визначила не лише його візуальне оформлення, а й наповнення, образну структуру та спосіб взаємодії глядача з виданням.

Головна ідея календаря полягає у творчому осмисленні теми семи смертних гріхів через систему візуальних образів, створених у техніці ліногравюри. Назва «The Seventh» має символічний сенс, відсилаючи до семи смертних гріхів, які традиційно розглядаються у християнській моральній системі як основні людські вади: гордіня, заздрість, гнів, лінощі, жадібність, ненажерливість і хіть. Число сім також має багатий культурний контекст, асоціюючись із завершеністю, циклічністю часу, а також духовною гармонією чи її порушенням. Ця символіка особливо актуальна для календаря, котрий сам є втіленням циклічності часу і ритміки людського життя.

Основою задуму стало мистецьке та історичне дослідження теми семи смертних гріхів. Одним із найяскравіших прикладів художнього переосмислення цієї тематики є творіння нідерландського живописця Ієроніма Босха «Сім смертних гріхів і чотири останні речі» (рис.2.3.1). У своїй роботі автор формує надзвичайно складну символічну композицію, в центрі якої розміщено образ Христа – всевидячого судді світу, супроводжуваний написом «Cave, cave, Deus videt» (з *лат.* «Стережись, Господь усе бачить»). Цей елемент наголошує на ідеї людської моральної відповідальності за власні дії. Босх зображує сім смертних гріхів через сцени, які відображають повсякденність суспільства його часу.

Завдяки цьому гріхи набувають реальної, зрозумілої форми, що робить їх ближчими до свідомості глядача. Доповнюючи основну композицію, він включає зображення чотирьох останніх речей — смерті, Страшного суду, раю та пекла — як символів наслідків моральних виборів людини. Особливою рисою цього шедевр є кругова структура композиції, що підкреслює циклічність життя і повторення людських помилок. Ця концепція перегукується з ідеєю календарного року, який по своїй суті також циклічний і символізує постійний рух [4].

Таке трактування смертних гріхів як складової частини людської сутності стало ключовим орієнтиром у створенні концепції календаря «The Seventh». У межах авторського проєкту ідея гріхів набуває нової інтерпретації через зіставлення їх із відповідними чеснотами. Унікальність конструктивного рішення полягає в тому, що кожна сторінка має дві протилежні сторони: на зворотньому боці представлена ілюстрація, яка символізує смертний гріх, тоді як на лицьовому боці розміщується композиція, присвячена відповідній чесноті. Це створює візуальну та ідейну пару протилежностей, відображаючи внутрішню дуальність людської природи. Розміщення образу гріха на зворотньому боці сторінки підсилює концепцію: навіть якщо цей бік залишається прихованим від очей, він усе одно існує як невід’ємна частина людської природи. Такий прийом перегукується з творчістю Ієроніма Босха і його ідеєю про невпинну присутність морального вибору в житті людини. Це, у свою чергу, підкреслює концептуальну значущість календаря «The Seventh», який стає візуальним дослідженням співіснування чесноти та гріха як суперечності людської душі.

Одним із фундаментальних аспектів концепції стало поєднання функціональності та мистецької складової. Календар виконує практичне завдання — упорядкування часу, але водночас є цілісним художнім об’єктом з авторською серією ілюстрацій. Така подвійна функція дозволяє розглядати календар не тільки в якості буденного поліграфічного продукту, а й у якості інтерпретації позачасової теми моралі. Виконання ілюстрацій у техніці ліногравюри стало доповненням загальної ідеї. Адже ця техніка спонукає до

стилізації зображень та дозволяє робити образи особливо виразними завдяки контрасту й спрощеним формам.

Концепція календаря «The Seventh» ґрунтується на гармонійному поєднанні тематики семи смертних гріхів, стилістики ліногравюри, лаконічної кольорової гами та ретельно продуманих композицій. Завдяки можливості використовувати ілюстрації як окремі графічні аркуші календар набуває додаткової художньої цінності, а також більш широкого функціонального призначення.

РОЗДІЛ 3

ПРОЄКТНІ РІШЕННЯ

3.1. Розробка композиційного рішення календаря «The Seventh»

Композиційне рішення календаря «The Seventh» формувалося як поєднання функціональності, візуальної складової та глибокого задуму. Ключовим завданням було не лише організувати календарну інформацію, а й підпорядкувати її загальній ідеї проєкту, яка акцентує співіснування протилежності смертних гріхів та чеснот.

Однією з важливих особливостей дизайну стала структура подачі місяців. Перший і останній місяці року розміщені на окремих сторінках, що візуально підкреслює початок і завершення календарного циклу. Це рішення створює відчуття структурної завершеності, формуючи чіткий початок і фінал (рис. 3.1.1). Решта місяців згруповані попарно на одній сторінці. Такий формат має як практичний аспект — компактне розташування інформації, яке дозволяє розподілити ілюстрації для усіх місяців року, так і концептуальний: загальна кількість сторінок становить сім, уособлюючи сім смертних гріхів (рис. 3.1.2). Таким чином, календар не просто впорядковує дані, а також стає частиною задуму. Кожен розворот базується на контрасті. На лицьовій стороні зображена чеснота, тоді як на звороті — відповідний їй гріх. Подібна структура занурює глядача у своєрідний діалог між двома полюсами людської сутності: світлом і темрявою. Взаємодія з календарем стає поступовою — погляд спочатку фокусується на чесноті, а потім, перевернувши сторінку, відкриває захований образ гріха.

У композиції кожної сторінки ключову роль відіграє ілюстрація. Вона розташована у центральній частині та виступає основною візуальною домінантою. Розташована в чіткій рамці, вона сприймається як самостійний мистецький об'єкт і створює довершеність композиції на кожному аркуші окремо.

Календарна сітка мінімалістична за дизайном та розміщена у верхній і нижній частині сторінки, задля композиційного балансу. Завдяки стриманому оформленню вона не відволікає увагу від головного — ілюстрацій. Водночас чітка структура днів тижня та виділення вихідних кольором забезпечують зручність у користуванні.

Типографіка також інтегрована у загальну естетику дизайну. Виділені номери місяців виконують роль візуального орієнтира для швидкої навігації, залишаючись при цьому в гармонії з іншими елементами. Дні тижня та числові позначення виконані стримано, щоб уникнути перевантаження деталей. Значна частина сторінки залишається незаповненою, що створює відчуття легкості та дозволяє акцентувати увагу на головних елементах. Такий прийом підсилює контраст між білим фоном і насиченими графічними деталями ілюстрацій.

Загалом композиція календаря «The Seventh» є ретельно продуманою системою, де всі елементи працюють на розкриття основної концепції.

3.2. Розробка серії авторських ліногравюр

Розробка серії авторських ліногравюр для календаря «The Seventh» стала одним із найважливіших і найскладніших етапів проєкту. Саме через те, що ілюстрації мають передавати основну ідею протиставлення смертних гріхів та чеснот, відбувались довгі пошуки образів та форм.

На початковому етапі роботи було зосереджено увагу на створенні пошукових ескізів (рис. 3.2.1, рис. 3.2.2, рис. 3.2.3). Тут формувались загальні композиції, визначались ключові образи та пластика форм. Пошук стилістичних рішень відбувався через узагальнені силуети, жести та чіткіші образи. Наприклад, у сцені з твариною (що зображає смертний гріх — гнів), в початковому варіанті було зображено безліч скажених собак та головна фігура, що кусає руку, яка годує (див. рис. 3.2.2). Цю ідею було допрацьовано і представлено у більш зрозумілій інтерпретації: дві руки що стискають щелепи тварини, викликаючи прихований в ній гнів та злість (рис. 3.2.4).

Цей перший етап дозволив досягти балансу між ідеєю та її візуальною формою. Особлива увага приділялась тому, щоб кожен гріх або чеснота, виглядали зрозуміло і кожна людина могла розпізнати, яку саме емоцію зображено на тій чи іншій ілюстрації. Тому у фінальних версіях ілюстрацій деякі образи навмисно залишаються доволі впізнаваними, а деякі зображені більш символічно.

Фінальні роботи серії виконані в техніці ліногравюри. Основою візуальної мови став контраст, який допоміг зробити акцент саме на зображеннях. Лінія в цих роботах не лише окреслює контури, а й задає ритм, формує об'єм і передає емоційний стан кожного образу. Особливістю серії є використання обмеженої кольорової палітри з ключовими акцентами. Усі ілюстрації виконані в монохромній гамі, а червоний колір застосовується вибірково, щоб правильно розставити акценти в композиції. Наприклад, у сценах, присвячених гріхам, цей елемент часто підсилює відчуття напруги й надмірності, а у зображеннях чеснот він відіграє більш стриману роль, підтримуючи гармонію та спокій.

Важливу роль у серії відіграє взаємодія окремих ілюстрацій. Пари, що представляють гріх і відповідну чесноту, утворюють смисловий діалог через певні подібності: схожі ракурси, образи чи розташування фігур, забезпечують тісний взаємозв'язок між ними.

Таким чином, розробка серії авторських ліногравюр дозволила реалізувати основну ідею календаря «The Seventh» через візуальну мову, поєднавши традиційну техніку з сучасним дизайнерським оформленням. У результаті було створено серію ілюстрацій, які не тільки відповідають темі, але й розкривають її на глибшому, образному рівні.

3.3. Типографічне вирішення календаря

Типографічне оформлення календаря відіграє важливу роль у формуванні загального стилю проєкту. Шрифтові рішення не лише створюють потрібний настрій та полегшують користування календарем, але й підтримують стилістику

ілюстрацій. При розробці календаря «The Seventh» типографіка стає не просто інформаційною складовою, а повноцінною частиною дизайну, здатною підкреслити атмосферу серії авторських ліногравюр та додати їй нових естетичних акцентів.

Для позначення місяців і днів тижня було обрано шрифт Chalky Regular, який відзначається своєю неповторною текстурністю і характером. Цей вибір зумовлений прагненням створити гармонійне візуальне оформлення, в якому поєднується автентична стилістика ліногравюр та фактурний шрифт.

Оскільки основною стилістикою календаря стала ручна графіка, важливо було підібрати шрифт, який підкреслював би настрій проєкту, не виглядаючи при цьому надмірно технічним або цифровим. Chalky Regular із його живою та нерівномірною текстурою та контурною недосконалістю створює враження рукописного, ніби з використанням крейди чи графічного штриха, що органічно доповнює фактуру друкованої графіки. Це додає тексту не лише унікальності, а й теплоти та емоційності.

Важливою перевагою Chalky Regular є й пластичність його форм. Шрифт характеризується помітними м'якими округлими лініями та варіативністю у товщині штрихів, що робить його невід'ємною частиною композиції. Шрифт не перевантажує загальний вигляд надлишковою декоративністю; замість цього він підтримує баланс між текстовими блоками і складними графічними елементами ліногравюр.

Ще однією рисою Chalky Regular є наявність лише одного накреслення — Regular. Це спрощує візуальну мову проєкту, створюючи стилістичну єдність і запобігаючи розпорошенню уваги через зайву різноманітність у типографіці. Власне, така концептуальна обмеженість перетворилася на перевагу: календар побудований на принципах лаконічності та стриманості. Ієрархію елементів у ньому вибудовано не за рахунок чергування різних варіантів накреслення, а через масштабування, композиційні рішення, варіювання інтервалів і кольорових акцентів.

Не менш важливим аспектом стало зручне поєднання Chalky Regular із мінімалістичною структурою календарної сітки. Попри свою декоративність, шрифт залишився достатньо читабельним, особливо якщо застосовувати його у великих розмірах. Зрештою, усі сторінки виглядають єдиним цілісним стилістичним об'єктом.

3.4. Кольорове вирішення календаря

Основою візуальної концепції стали чорно-білі ліногравюри, які чудово підкреслюють особливості друкованої графіки та підходять під концепцію календаря. Використовуючи лише два основні кольори — чорний та білий, вдалося зосередити увагу на композиції, формах і емоційній складовій ілюстрацій, уникаючи перевантаження зайвими деталями. Для створення акценту на певних частинах зображень та підсилення загального враження, було додано приглушений відтінок червоного кольору. Він інтегрований у вигляді абстрактних плям і невеликих акцентів, які розміщені під основними ілюстраціями та додають їм глибини.

Для позначення вихідних днів тижня в типографіці використовувався більш яскравий відтінок червоного кольору. Це рішення спрямоване на те, щоб глядач міг швидше знаходити потрібні дати та зручніше орієнтуватися в сітці календаря. Окрім своєї практичної функції, використання цього кольору підкреслює загальну візуальну концепцію проєкту, органічно доповнюючи акцентні елементи в ілюстраціях.

Такий художній прийом створює контраст між стриманою графікою й кольоровим елементом, роблячи сторінки більш живими й атмосферними. Вибраний червоний тон має м'який, напівпрозорий характер, що дозволяє уникнути надто різкого чи агресивного враження. Завдяки цьому кольори органічно поєднуються, підтримуючи загальний драматичний і загадковий настрій проєкту. Червоний несе символіку пристрасті, гріха, емоційної напруги та чудово підходить до тематики календаря.

Також кольорові акценти виконують не лише декоративну, а й композиційну роль. Вони притягують глядацьку увагу до ключових деталей, підкреслюють певні образи та задають тон усій роботі. Завдяки обмеженій палітрі календар зберігає цілісність та єдиний візуальний стиль, де кожен колірний елемент набуває особливого змістового й емоційного значення.

3.5. Технологія створення та підготовка макета до друку

Процес створення календаря «The Seventh» охоплював не лише розробку ілюстрацій та композиційних рішень, а й ретельну технічну підготовку макета для друку. Ключовим завданням було забезпечити високу якість друку, точну передачу текстур и ліногравюр і збереження загальної візуальної концепції видання.

Програмне забезпечення та робоче середовище:

Увесь процес створення макетів, обробки візуальних матеріалів і фінальної підготовки файлів здійснювався за допомогою професійних інструментів Adobe Creative Cloud, що забезпечує відповідність сучасним поліграфічним стандартам та гнучкість у роботі з різними типами контенту.

Adobe Illustrator

Використовуючи Adobe Illustrator, вдалося розробити повноцінний макет календаря та продумати всю структуру проєкту. Після оцифрування й обробки ліногравюр, готові зображення імпортувалися в програму для подальшої верстки сторінок. Саме в цьому середовищі була створена основа календаря: ілюстрації, календарні сітки, шрифти та кольорові акценти органічно об'єдналися в єдину композицію. Особливу увагу приділено вирівнюванню елементів, створенню візуальної ієрархії та дотриманню єдиного стилю в усій серії сторінок. Illustrator також допоміг працювати з векторними елементами календарної сітки, створити шрифтові композиції й деталізовані графічні вставки. Векторне середовище забезпечило високу якість тексту та допоміжної графіки незалежно від масштабу.

Adobe Photoshop

Використовувався на етапах обробки відсканованих ліногравюр та підготовки растрових зображень до подальшого використання у макеті. Після сканування ілюстрацій у програмі проводилася їхня ретельна технічна та візуальна корекція. Інструменти Photoshop використовувалися для видалення дефектів, таких як пил чи нерівності, що могли з'явитися під час сканування. Корекція контрасту, рівнів чорного та білого, а також налаштування яскравості й кольорових тонів стали важливою частиною в підготовці ілюстрацій для майбутнього друку. Окремий акцент був зроблений на збереженні текстури ручної графіки. Незначні нерівності, потертості та інші індивідуальні особливості відбитків залишилися незмінними, адже саме вони створюють стилістику проєкту. Завдяки можливостям програми було забезпечено фінальну підготовку зображень для друку, включаючи встановлення роздільної здатності до 300 dpi. Це сприяло точному відтворенню всіх деталей ілюстрацій у друкованому вигляді.

Формат та сітка верстки

Було обрано формат А4 (210x297 мм), що забезпечує зручність користування. В Adobe Illustrator було налаштовано сітку верстки з урахуванням оптимальних полів (верхнє 30 мм, нижнє 30 мм, бокові 16 мм) для створення "повітря" на сторінці, що є важливим для візуального сприйняття (рис. 3.4.2).

Текстовий блок:

Календарні сторінки були зверстані з використанням шрифту Chalky Regular. Розмір шрифту для днів тижня становить 18pt, а для позначення місяців 73pt, це зроблено задля комфортного користування календарем та забезпечення легкого сприйняття інформації.

Додрукарська підготовка

На етапі додрукарської підготовки макет був приведений у відповідність до поліграфічних стандартів. Усі сторінки конвертовані у кольорову модель СМУК, яка є стандартом для офсетного та цифрового друку. Це забезпечило точну передачу кольорів у готовій продукції. Растрові зображення були оптимізовані з

роздільною здатністю 300 dpi, що гарантує високу якість друку та чітке відображення деталей, зокрема елементів ручної графіки. Щоб уникнути втрати важливих частин дизайну, були встановлені поля безпеки і додано припуски на обріз розміром 5 мм з кожного боку. Крім того, була проведена ретельна перевірка макета на можливі технічні помилки: відсутність шрифтів, некоректні кольорові профілі, недостатню роздільність зображень або вихід елементів за межі друкованої області. На завершальному етапі всі шрифти були конвертовані у криві, а ілюстрації вбудовані у PDF-файл, щоб уникнути проблем із їхнім відображенням у процесі друку.

Папір

Внутрішній блок: Для внутрішніх сторінок календаря було використано офсетний крейдований папір щільністю 120 г/м².

Обкладинка: Для обкладинки було обрано щільний крейдований папір масою 300 г/м². Така щільність надає обкладинці необхідної жорсткості та стійкості до зносу, захищаючи внутрішній блок.

ВИСНОВКИ

Під час виконання дипломної роботи було створено авторський календар «The Seventh» присвячений темі семи смертних гріхів. Основою проєкту стала серія ілюстрацій виконаних у техніці ліногравюри. Головною метою було розробити не просто календарний продукт, а цілісний дизайнерський об'єкт, у якому гармонійно переплітаються графіка, типографіка, символізм та емоційна наповненість.

У ході дослідження було здійснено глибокий аналіз наукових джерел, що охоплюють основи графічного дизайну, друковану графіку, ілюстрацію та календарну продукцію. Особливу увагу приділено стилістичним характеристикам календарів, принципам композиції, ролі типографіки та ілюстрації в друкованих виданнях. Значною частиною дослідження стало ознайомлення з творчістю Георгія та Сергія Якутовичів. Їхні роботи продемонстрували багатогранність засобів друкованої графіки, зокрема майстерне використання контрасту, фактурних елементів і глибокий зміст. Аналіз їхньої творчості суттєво вплинув на підхід до розробки власних ліногравюр, особливо в аспектах роботи з текстурою. Окрім цього, було опрацьовано дослідження Белічко Ю. В., присвячені українській графіці та еволюції образотворчого мистецтва. Використання цих джерел дозволило глибше осягнути значення друкованої графіки у контексті сучасного дизайну, а також розкрити специфіку ілюстрації як засобу передачі змісту й емоцій.

Практичний етап роботи включав створення серії авторських ліногравюр, кожна з яких зображає певний смертний гріх та чесноту через художні образи, символіку та композицію. Особливий акцент було зроблено на емоційній складовій ілюстрацій. Важливо було досягти такого результату, щоб кожна робота провокувала у глядача особистісні асоціації, почуття напруги або глибокий емоційний відгук.

Також були розроблені типографічне та колірне рішення для календаря. Шрифт Chalky Regular був обраний для підкреслення фактурності та авторського

стилю проєкту, а стримана кольорова палітра забезпечила візуальну єдність. Чорно-білі ліногравюри у поєднанні з приглушеним червоним акцентом створили атмосферу драматичності та підкреслили концептуальну ідею календаря.

Особливу увагу приділено композиції сторінок і підготовці макета до друку. У ході роботи вдалося інтегрувати художню виразність із функціональністю, властивою календарному продукту. Макет було адаптовано до поліграфічних стандартів, що дозволило забезпечити високу якість готового виробу.

Цей дипломний проєкт став можливістю вдосконалити практичні навички у сфері графічного дизайну та глибше зрозуміти всі етапи виробництва друкованої продукції — від концепції й ескізів до остаточної версії макета. Робота над календарем допомогла розвинути здібності у таких напрямках, як композиція, типографіка, друкована графіка й підготовка матеріалів до друку.

Для мене цей проєкт став можливістю поєднати ручну творчу техніку з цифровим дизайном, результатом чого став не лише естетично привабливий виріб, а й об'єкт наповнений змістом. Саме тому календар «The Seventh» можна розглядати не тільки як календарну продукцію, а і як авторський мистецький проєкт, у якому кожен елемент працює на створення єдиної атмосфери та підсилення загальної ідеї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамс Ш. Як дизайн спонукає нас думати. Київ : ArtHuss, 2022. 224 с.
2. Белічко Ю. В. Георгій Вячеславович Якутович. Київ : Мистецтво, 1968. 75 с.
3. Белічко Ю. В. Українська графіка XX століття. Київ : Наукова думка, 1993. 184 с.
4. Блощук О. Сім смертних гріхів Ієроніма Босха. *Слово вчителю*. URL: <https://slovovchitelyu.org/author/bloschuk/sim-smertnyh-gryhyv-boskh/> (дата звернення: 03.05.2026).
5. Бушанський В. В. Календар. *Енциклопедія історії України*. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Kalendar> (дата звернення: 27.03.2026).
6. Гавенко С. Тенденції конструювання та поліграфічному оформленні календарів. *Палітра друку*. 2006. № 2. С. 68–70.
7. Історія українського мистецтва : у 5 т. / ред. Г. Скрипник. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2006. Т. 5 : Мистецтво XX століття. 1048 с.
8. Календар 2021. Бунтарки: нові жінки і модерна нація. *Наш Формат*. URL: <https://nashformat.ua/products/kalendar-2021.-buntarky.-novi-zhinky-i-moderna-natsiya-922300> (дата звернення: 03.05.2026).
9. Календар настільний «Мандрівка Україною». *Gifty*. URL: <https://gifty.in.ua/product/kalendar-nastilnyy-mandrivka-ukrainoyu> (дата звернення: 03.05.2026).
10. Клочко Д. Той Якутович, який показав європейських козаків. *Тиждень*. 2024. 9 лип. URL: <https://tyzhden.ua/toj-iakutovych-iakyj-pokazav-ievropejskykh-kozakiv/> (дата звернення: 05.05.2026).
11. Лагутенко О. А. Українська графіка першої третини XX століття. Київ : Грані-Т, 2006. 240 с.
12. Лаптон Е., Філліпс Дж. Основи. Графічний дизайн 04: Нові основи / пер. з англ. І. Михайлишена. Київ : ArtHuss, 2020. 262 с.
13. Лещинський А. В. Основи графіки. Київ : Вища школа, 2003. 192 с.

14. Маков П. Авторські книжки та щоденники. Київ : Дух і Літера, 2007. 104 с.
15. Мистецтво з лінолеуму: чому ліногравюра стала світовим трендом і до чого тут Пікассо. *OGO.ua*. URL: <https://ogo.ua/mystecztvo-z-linoleumu-chomu-linogravyura-stala-svitovym-trendom-i-do-chogo-tut-pikasso/> (дата звернення: 06.05.2026).
16. Питель І. В. Календар в інтер'єрі. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 14. С. 50–53.
17. Професія — художник. Книга про Сергія Якутовича. *СЕНС*. URL: <https://sens.in.ua/profesiia-khudozhnyk.-knyha-pro-serhiia-yakutovycha/> (дата звернення: 05.05.2026).
18. Рудер Е. Типографіка : підручник / пер. з нім. Київ : ArtHuss, 2017. 224 с.
19. Синєпулова Н. Композиція: тотальний контроль. Київ : ArtHuss, 2019. 240 с.
20. Українські художники створили благодійні календарі-мішені. *Район Культура*. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/657046-ukrainski-khudozhniki-stvorili-blagodiyini-kalendari-misheni> (дата звернення: 01.05.2026).
21. Христенко В. М. Техніки авторського друку. Офорт, літографія, дереворит та лінорит, шовкотрафаретний друк. Київ : Ліра-К, 2018. 212 с.
22. Художник Сергій Якутович: українські козаки і гетьмани з гербами. *Спадщина предків*. URL: <https://spadok.org.ua/vydatni-ukrayintsi/khudozhnyk-sergiy-yakutovych-ukrayinski-kozaky-i-getmany-z-gerbamym> (дата звернення: 01.05.2026).
23. Цікавий календар: види, особливості та поради щодо вибору. *ORNER*. URL: <https://orner.com.ua/ua/blog/tsikavyi-kalendar-vydy-osoblyvosti-ta-porady-shchodo-vyboru> (дата звернення: 02.05.2026).
24. Braz C. Linocut Beastly Calendar. *Behance*. URL: <https://www.behance.net/gallery/177521647/Linocut-Beastly-Calendar> (дата звернення: 02.05.2026).
25. Calendar Design Ideas and Examples. *Inspirationfeed*. URL: <https://inspirationfeed.com/calendar-designs/> (дата звернення: 02.05.2026).

26. Creative Techniques: Printmaking. *Sessions College*. URL: <https://www.sessions.edu/notes-on-design/creative-techniques-printmaking/> (дата звернення: 07.05.2026).
27. Griffiths A. Prints and Printmaking: An Introduction to the History and Techniques. London : British Museum Press, 1996. 160 p.
28. Relief From the Mundane. *NJI Media*. URL: <https://www.njimedia.com/relief-from-the-mundane/> (дата звернення: 06.05.2026).
29. Soroka Bohdan. *Ukrainian Unofficial*. URL: <https://archive-uu.com/ua/profiles/soroka-bogdan> (дата звернення: 06.05.2026).
30. Wall Calendars Collection. *MoMA Design Store*. URL: <https://store.moma.org/collections/calendars> (дата звернення: 03.05.2026).
31. What is letterpress? *Hotprint*. URL: <https://hotprint.ua/uk/articles/what-is-letterpress> (дата звернення: 02.05.2026).

ДОДАТОК А

Рис. 1.2.1 — Mark Palai. Ліногравюра

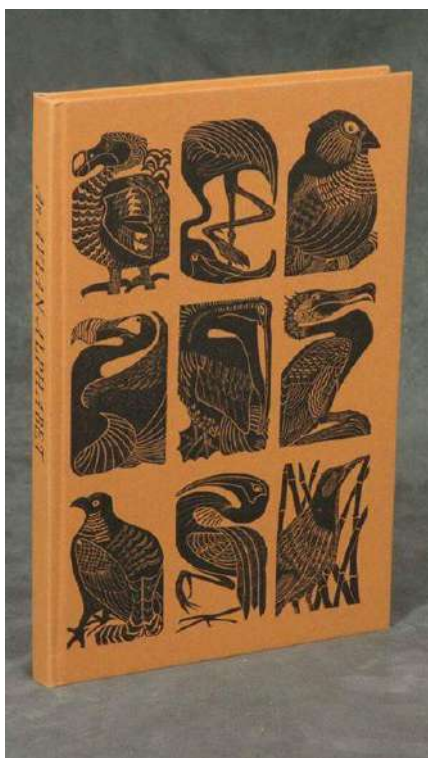

Рис. 1.2.2 — Rashley, Elizabeth & Indictor, Nyr. «AN AVIAN ALPHABET».

Рис. 1.2.3 — Riikka Laakso. «VONDER».

Рис. 1.2.4— Павло Ніколайчук. «Гранати». 2018. Ліногравюра

Рис. 1.2.5 — Павло Ніколайчук. «Латаття». 2018. Ліногравюра

Рис. 2.1.1 — Дмитро Максименко. Фрагмент календаря «Цілі 2024»

Рис. 2.1.2 — Даша Подольцева. Фрагмент календаря «Цілі 2024»

Рис. 2.1.3 — Олексій Сай. Фрагмент календаря «Цілі 2024»

Рис. 2.1.4 — Вітер Степовий. Фрагмент календаря «Цілі 2024»

Рис. 2.1.5 — Сергій Якутович. Обкладинка календаря «Український календар на 2017 рік»

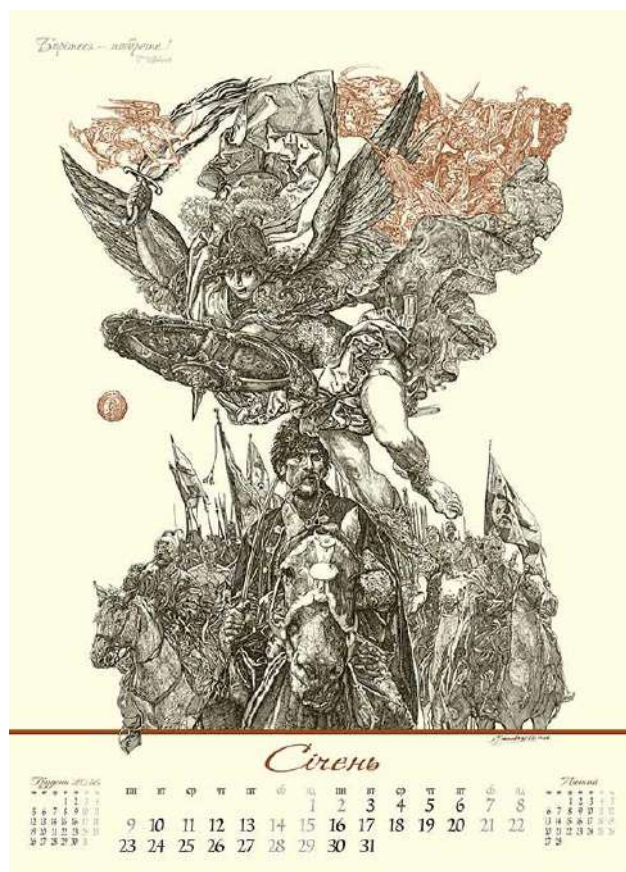

Рис. 2.1.6 — Сергій Якутович. Ілюстрації до календаря «Український календар на 2017 рік»

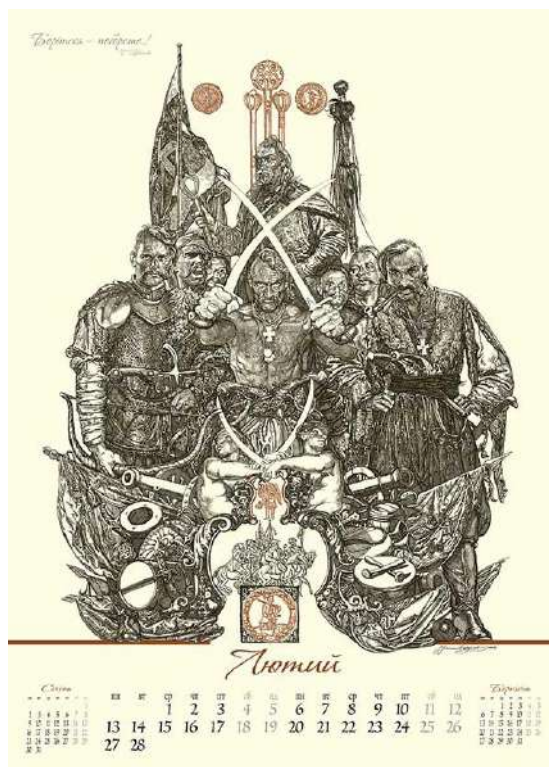

Рис. 2.1.7 — Сергій Якутович. Ілюстрації до календаря «Український календар на 2017 рік»

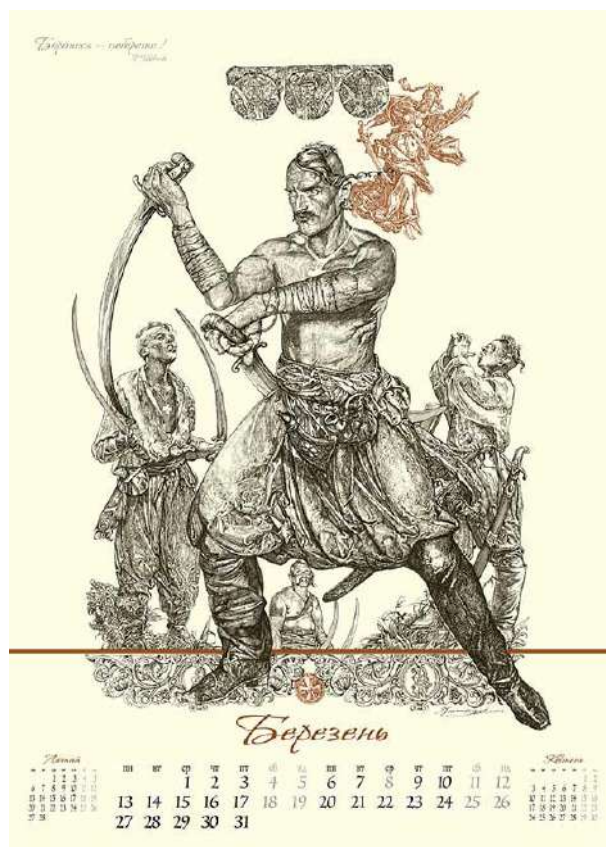

Рис. 2.1.8 — Сергій Якутович. Ілюстрації до календаря «Український календар на 2017 рік»

Рис. 2.1.9 — Cristiana Braz. Фрагмент календаря «Beastly»

Рис. 2.1.10 — Cristiana Braz. Фрагмент календаря «Beastly»

Рис. 2.1.11 — Cristiana Braz. Фрагмент календаря «Beastly»

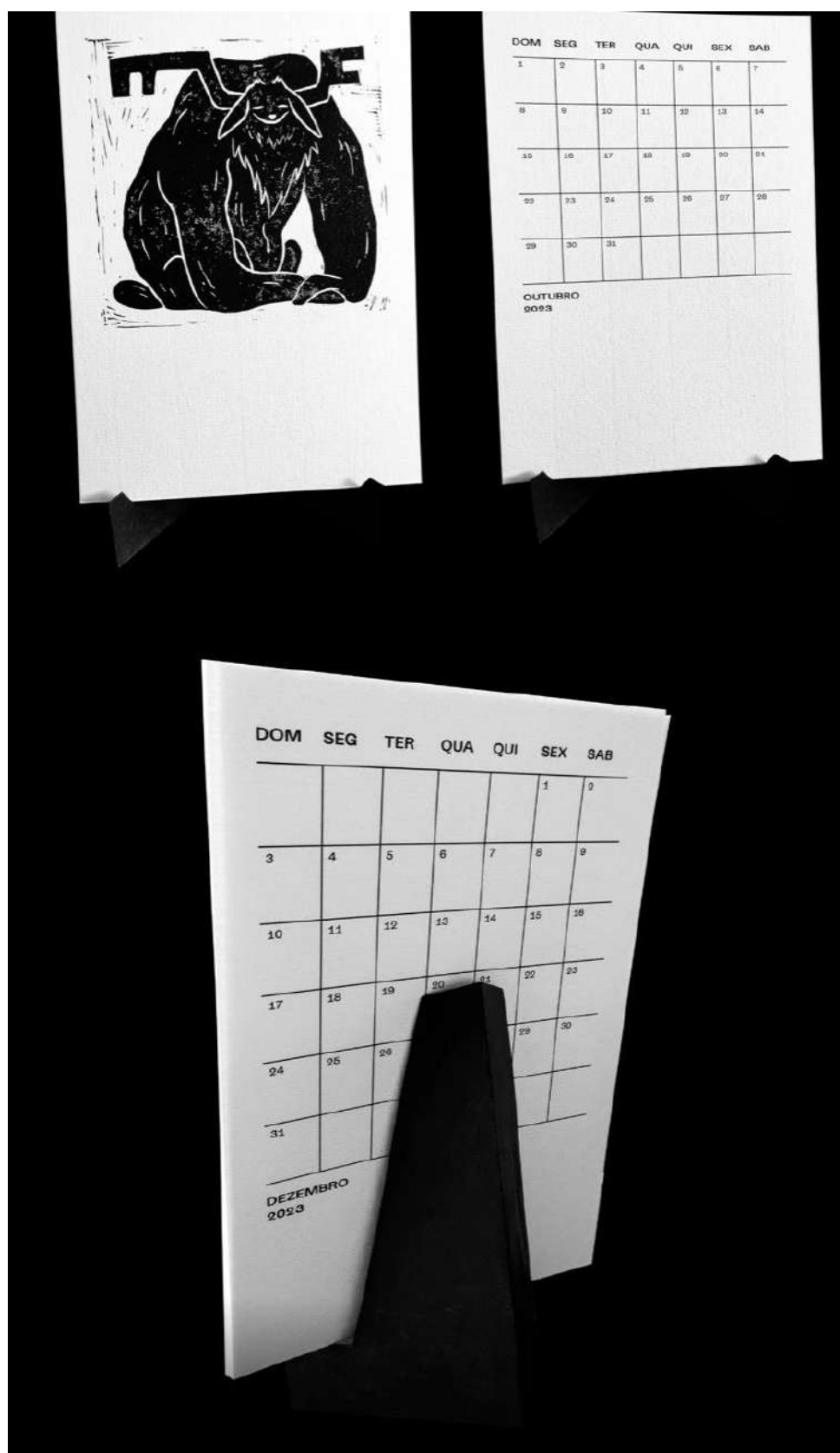

Рис. 2.1.11 — Cristiana Braz. Конструкція календаря «Beastly»

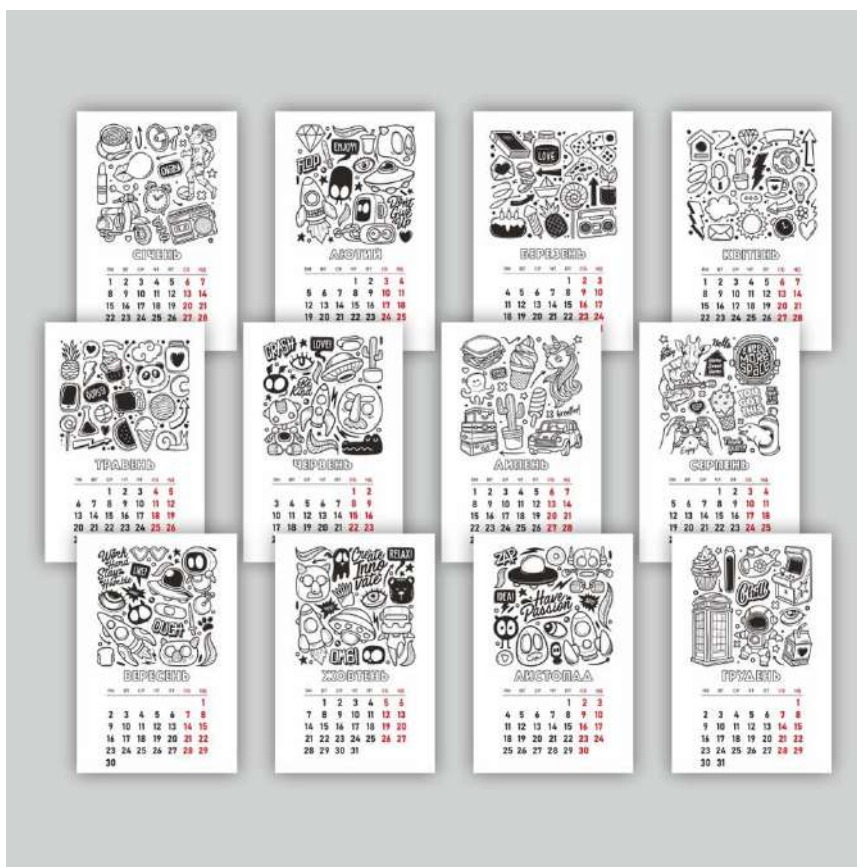

Рис. 2.2.1 — Календар 2026 із розфарбовуванням «Веселі історії»

Рис. 2.3.1 — Ієронім Босх. «Сім смертних гріхів та Чотири останні речі»

Рис. 3.1.1 — Сторінка календаря «The Seventh» з одним місяцем

Рис. 3.1.1 — Сторінка календаря «The Seventh» з двома місяцями

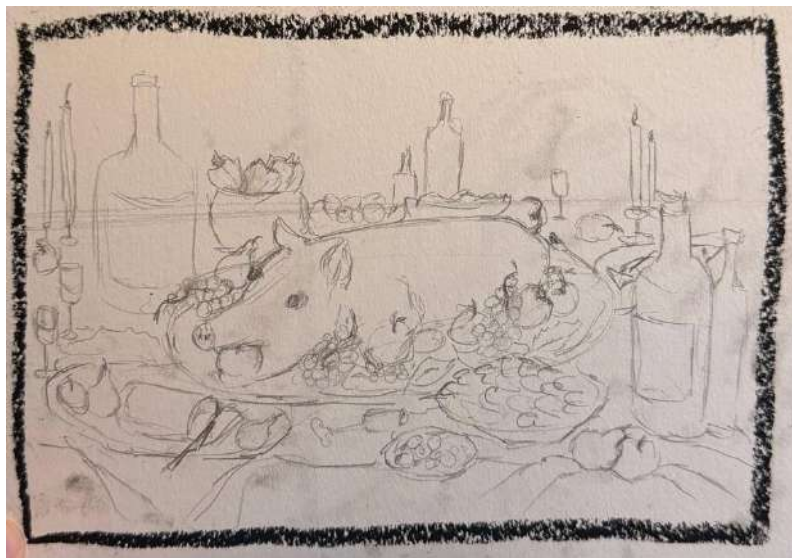

Рис. 3.2.1 — Пошукові ескізи до календаря «The Seventh»

Рис. 3.2.2 — Пошукові ескізи до календаря «The Seventh»

Рис. 3.2.3 — Пошукові ескізи до календаря «The Seventh»

Рис. 3.2.4 — Фінальний ескіз до календаря «The Seventh»

